

Man kan ikke lengre være seg selv nok

Taler

Herman Smitt Ingebretsen

Dato

29 mars 1949

Sted

Stortinget

Omstendigheter

Debatt om ratifikasjon av Atlanterhavs-pakten (NATO)

- 1 Det var engang da Norges utenriksminister mente at Norge ikke skulle ha noen utenrikspolitikk. Bemerkningen var født av en gammel norsk skjødesynd, å være seg selv nok, men det var mange kloke folk som syntes det var en god tanke. På den måten ble man ikke blandet opp i noen ting. Tanken var den naturlige
- 5 forløper for den nøytralitetspolitikk som vi har ført, og som nå blir berømmet for den reddet oss gjennom den første verdenskrig. Og det er riktig, men det var på et hengende hår. Jeg har selv sittet som avismann i den bygning med klokken i hånden under U-båtkonflikten under den første verdenskrig og ventet på at krigen skulle begynne. Men det gikk godt dengang.

10

Det gikk ikke godt neste gang.

- Da nazismen forsøkte å erobre verden, tvang den fram et samarbeid mellom store og små nasjoner som førte til en gigantisk og forferdelig kamp, men en
- 15 kamp som ga disse nasjoner en ny opplevelse, opplevelsen av betydningen av makten i fellesskapet mellom folkene.

- De Forente Nasjoner skulle være et forsøk på å overføre dette fellesskap til freden. Der er knyttet store og vakre drømmer til de Forente Nasjoner, og jeg
- 20 tror ikke at noen bør la disse drømmer fare, hvor svart det enn kan se ut. Men vi kan ikke se bort fra at under arbeidet i FN har det utkrystallisert seg en spenning som har lammet FN s evne til å arbeide og virke for de ideer som hadde skapt det. Det har naturlig måttet føre til at de folk som en må ha lov til å kalle for de frie folk i verden, folk som er vant til å ta hånd om sin egen skjebne, og som
- 25 gjennom sitt samarbeid under krigen har opplevd verdien av å samarbeide med andre frie folk, de har forsøkt å finne utveier til å levendegjøre det samarbeid i freden som FN ikke har greidd til denne dag. Det har fått sitt uttrykk, først i det

økonomiske samarbeid i Marshallplanen, hvor også øststatene og Sovjet-
30 Russland var innbudt til å være med, men ikke ønsket det. Det er øststatene og
Sovjet som selv har trukket grensen ved sitt forhold til innbydelsen om å delta i
samarbeidet om Europas gjenreising, og som på den måten har hindret - som de
har hindret det innenfor FN - at man har kunnet få i stand det alt omfattende
samarbeid som vi alle hadde ønsket. Og som en naturlig konsekvens av
35 samarbeidet mellom de frie folk om Europas økonomiske gjenreising, er så
Atlanterhavspakten kommet.

Før spørsmålet om vår deltagelse i Atlanterhavspakten for alvor var blitt
diskutert, ble spørsmålet om et nordisk forsvarsforbund brakt i forgrunnen, og
40 det er naturlig, fordi det ikke er noen folk som vi finner det naturligere å
samarbeide med enn våre nordiske naboer. Men også overfor dette samarbeid i
et nordisk forsvarsforbund reiste kommunistene bust, også det så de som en
utfordring. Det ble sagt av en taler i dag at han ville ikke reise kritikk over at det
ikke førte fram, men han trodde nok at det kunne ha greidd seg. Jeg vil til det si,
45 at jeg tror ikke der er noen kritikk å reise overfor den måte som det fra norsk side
ble gått fram på i de forhandlingene. Vi forsøkte å finne fram til et resultat, ærlig
og oppriktig, men selve den ekspertutredning som skulle gi en veiledning om
hva en slik forsvarspakt måtte oppfylle for å tjene sitt formål og sikre oss i
Norden, den viste at for å kunne skape sikkerhet i Norden, måtte vi få hjelp til
50 vår opprustning fra vestmaktene, og vi måtte få militær hjelp hvis det ble krig,
og hjelpen måtte være forberedt på forhånd hvis den skulle duge. Så langt ville
ikke Sverige være med. Sverige ville være med på det første, at vi skulle få hjelp til
opprustning, ja, de gjorde det til en betingelse at vi skulle få det, men ikke noe
mer. Fra norsk side ble det sagt at vi kan av hensyn til vårt lands sikkerhet ikke
55 lukke øynene for at de som sitter med det høyeste militære kjennskap til disse
forhold i Norden sier at det ikke er nok. Det var da ikke lenger noen vei til et
nordisk forsvarsforbund.

Så har vi fått Atlanterhavs-pakten. Jeg går ut fra at Norge kommer til å slutte seg
60 til Atlanterhavs-pakten. Danmark har alt gjort det, og det kan jo godt være at til
syvende og sist så samles også Norden der igjen. Men man må forstå, at med den
bakgrunn som arbeidet for Atlanterhavs-pakten har, så har den ikke noe med
aggresjon å gjøre. Men den har med frie folks vilje til å samarbeide om sin egen
sikkerhet. På samme måte som Marshall-planen er uttrykk for deres vilje til å
65 samarbeide om sine økonomiske problemer. Den er et uttrykk for at der er
ingen vei tilbake til den ensomhet som en gang fremstillet seg som et ideal - da

man ikke skulle ha en utenrikspolitikk, da hver kunne være seg selv nok - et uttrykk for at verden i dag ikke kan tenke på samme måte som de tenkte for en mannsalder eller to siden. Vi er nødt til å innstille oss på at de oppgaver som ligger foran oss i den situasjon verden er i i dag, er så store og så krevende at vi ikke kan ha noe håp om å løse dem, hvis ikke de frie folk kan bli enige om å løse dem i fellesskap. Vi er nødt til å gjøre oss det klart, at sånn er situasjonen. Vi er nødt til å gjøre oss fortrolige med den nye måten å tenke på tingene på. Det skulle ellers ikke være vanskelig for folk, som har opplevd hva det betyr i det økonomiske liv og på alle områder innenfor deres eget samfunn at der er skapt organisasjoner, at der er skapt muligheter for å løse tingene i fellesskap, å forstå hvilke perspektiver der ligger i det at man kan samle de frie folk om å løse sine oppgaver i fellesskap. Det betyr ikke at de enkelte folks individualitet skal utslettes, men det betyr at de hver på sin måte, hver ut fra sine forutsetninger, skal være med på å finne løsninger på de vanskeligheter som er, slik at de kan få arbeide og leve i fred. Noe annen oppgave har ikke Atlant-pakten, og det må enhver skjønne som kjenner det norske folk, at man kan ikke komme og by det norske folk en avtale som man tror vil føre til krig. Det er umulig. I selve den ting, at store partier i dag står praktisk talt samlet om å foreslå tilslutning til Atlant-pakten, ligger også det at vi, ved å drøfte situasjonen, ved å sette oss inn i de farer og muligheter som foreligger, har funnet at dette er den eneste vei til sikkerhet og fredelig arbeid som vi har kunnet finne.

Kilde

Stortingstidende 1949 s. 701-702

Emner

Debatt, NATO

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/man-kan-ikke-lengre-vaere-seg-selv-nok>